

Posudek diplomové práce

Autor: Bc. Marek Janovský

Vedoucí práce: Prof. Pavel Hošek, Th.D.

Oponent: Matěj Hájek, Th.D.

Název práce: Význam a vliv konceptů „dospělého člověka“ a „nenáboženské interpretace“ Dietricha Bonhoeffera na českou poválečnou křesťanskou teologii, eklesiologii a křesťanské zvěstování.

Kolega Janovský předložil k obhajobě diplomovou práci s názvem: Význam a vliv konceptů „dospělého člověka“ a „nenáboženské interpretace“ Dietricha Bonhoeffera na českou poválečnou křesťanskou teologii, eklesiologii a křesťanské zvěstování. Práce je opatřena všemi standardními formálními náležitostmi (čestné prohlášení, anotace v češtině i angličtině, obsah, bibliografie) a byla odevzdána v řádném termínu.

I. Téma a metoda

Téma práce je vymezeno dostatečně srozumitelně a je vhodně konturováno. Vzhledem ke specifickému kulturnímu a náboženskému vývoji v českém společenském prostoru je smělý pokus o ověření platnosti Bonhoefferových úderných tezí v recepci českých protestantů případný a relevantní. „Je nebo není (podle vybraných českých nekatolických myslitelů) křesťanství bytostně náboženské?“ A dále: „Jak bonhoefferovské interpretace (zmiňovaných myslitelů) ovlivnily českou poválečnou křesťanskou teologii, eklesiologii a křesťanské zvěstování?“ Metodické zúžení na tuzemské protestantské čtení Bonhoeffera (srov. str. 8,9) neškodí, ba umožňuje důkladnější rozbor. Poněkud limitující může být badatelská práce se zdroji téměř výhradně tuzemskými, ač to autor nahlašuje a zdůvodňuje (str. 8). Práce je velmi přehledně členěna a má logicky vystavěnou strukturu.

II. obsah

Po obsahovém a metodologickém **Úvodu**, v němž je vymezeno základní badatelské téma a cíle práce (str. 7-8), následuje **oddíl 1 („Životní kontext a díla D. Bonhoeffera“** – str. 12 - 42), který srozumitelně představuje biografický kontext Bonhoefferova díla a vysvětluje postupný vznik jeho dvou stěžejních tezí („dospělý svět, resp. člověk“ a „nenáboženská interpretace“). Následuje **oddíl 2** (str. 43 – 55) zabývající se „výjimečným případem“ poválečného českého prostoru z perspektivy sociologie a psychologie náboženství. Zde poněkud mate název celého oddílu, který nahlašuje již reflexi Bonhoefferovy teze a ještě po výtce jen jedné ze dvou zkoumaných („dospělý svět“). Je to patrně ale výhradně reflexe autora práce, který v „dílčím závěru“ oddílu ve dvou větách vyslovuje robustní tezi, že „Bonhoefferova vize...se evidentně nenaplnila.“ (str. 55). Domnívám se, že je to závěr, který vychází z dost jednostranného pochopení Bonhoefferových teologických návrhů. Jakoby tu sociologická kategorie „sekularizační teze“ splývala s teologickým motivem „dospělého světa“. To ovšem Bonhoeffer nezamýšlel. Tato konkluze je nicméně později poněkud zjemněna a doplněna autorem v samotném závěru práce (str. 94). Navazuje **oddíl 3 („Reflexe dospělého světa a nenáboženské interpretace – česká perspektiva“** – str. 56 - 92), který předkládá solidní a důkladný rozbor recepce Bonhoeffera u vlivných českých protestantských myslitelů od dob poválečných po současnost. V této části práce je patrně důkladné studium uvedených autorů a široká obeznamenost autora práce s jejich díly. Stránský je zde dobrým vykladačem, prostudovanému materiálu rozumí a nedopouští se interpretační svévole.

V **Závěru** (str. 93 -96) pak autor práce shrnuje, co zjistil, s důrazem na to, že Bonhoeffer se ve svých teologických závěrech z posledního tvůrčího období soustředil na „služebnou podstatu křesťanské evangelijní zvěsti“ (str. 93). To je závěr znovu poněkud překvapivě jednostranný.

Celkově se zdá, že autor práce přistupuje k Bonhoefferovým ideovým i prakticko-teologickým tezím jako k nástroji, který se ukáže buď funkční, anebo naopak neefektivní pro jistý druh „výkonu“ v českém poválečném kontextu. Oním výkonem je patrně podpora „vitality křesťanského náboženství“ (str. 60, 94), nebo zvýšení „aktuálnosti“ křesťanského zvěstování (str. 94,95,aj.). Jakkoliv to jsou pro teologa, anebo faráře cíle legitimní, domnívám se, že Bonhoeffer své (jak známo) živelné a z osobní mezní situace vyrůstající teologické a spirituální návrhy takto výkonově necílil. Byla mu cizí instrumentalizace člověka i Boha, byť by cílem (výkonem) mělo být dobro a prospěch evangelia. Jinak řečeno, šlo mu o bytí samo, o ohledávání pravé povahy skutečnosti v její celistvosti (ontologie), nešlo mu o nalezení nástrojů k zajištění budoucnosti, byť by to byla budoucnost církve, misie, samotného křesťanství, nebo (s nadsázkou řečeno) dokonce Krista.

III. Hodnocení

Práce je napsána důkladně, stojí na širokém spektru bibliografického materiálu a spěje k doložení dobře vymezených tezí. Autor by jistě mohl svou vlastní recepci protestantského velikána v kontextu „ducha doby“ dále akademicky i služebně rozvíjet. S přihlédnutím k uvedeným polemickým otázkám (především ohledně jaksi instrumentalizujícího čtení Bonhoeffera) a mírným formálními a stylistickým nedostatkům

navrhuji konečné **hodnocení B.**

S přáním všeho dobrého,

Matěj Hájek